

AKUSHERLIK VA GINEKOLOGIYANING DOLZARB MASALALARI

DURDONA OTAMURATOVA UMAR QIZI

Alfraganus universiteti

Tibbiyot fakulteti

Davolash ishi yo‘nalishi

3-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada akusherlik va ginekologiya sohasidagi dolzarb masalalar, xususan, ona va bola salomatligini saqlash, homiladorlik va tug‘ruq jarayonida yuzaga keladigan asoratlarning oldini olish, shuningdek, reproduktiv salomatlikni mustahkamlash yo‘nalishidagi zamonaviy yondashuvlar tahlil qilingan. Tadqiqotda so‘nggi yillarda qo‘llanilayotgan innovatsion diagnostika va davolash usullari, shuningdek, profilaktik choralar samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, ilmiy manbalar asosida akusherlik va ginekologiya sohasidagi xalqaro tajribalar o‘rganilib, milliy amaliyotda qo‘llash imkoniyatlari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: akusherlik, ginekologiya, ona va bola salomatligi, homiladorlik, tug‘ruq, reproduktiv salomatlik, asoratlari, diagnostika, davolash.

KIRISH

So‘nggi yillarda akusherlik va ginekologiya sohasida olib borilayotgan ilmiy izlanishlar ona va bola salomatligini ta‘minlash, reproduktiv tizim kasalliklarini erta aniqlash va ularni samarali davolash masalalariga alohida e‘tibor qaratmoqda. Aholi salomatligi darajasini oshirishda ayollar sog‘lig‘i, ayniqsa, reproduktiv yoshdagi ayollarning sog‘lom hayot tarzi muhim o‘rin tutadi. Shu boisdan akusherlik va ginekologiyada zamonaviy yondashuvlar, ilg‘or tibbiy texnologiyalar hamda xalqaro tajribalardan foydalanish bugungi kunda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Akusherlikning asosiy vazifasi – sog‘lom homiladorlik jarayonini ta‘minlash, tug‘ruq vaqtida ona va bola hayotini himoya qilish hamda asoratlarning oldini olishdir.

Ginekologiya esa ayol organizmining reproduktiv faoliyatiga oid kasalliklarni o'rganadi, ularni tashxislash, davolash va profilaktika choralari ishlab chiqadi.

Bugungi kunda tibbiyot fanining ushbu ikki yo'nalishida ko'plab muammolar mavjud: bepushtlikning ortishi, onalik o'limi holatlari, tug'ma nuqsonlar, gormonal disbalanslar va ekologik omillarning salbiy ta'siri shular jumlasidandir. Shu sababli ushbu mavzuni o'rganish, mavjud muammolarga ilmiy yondashuvlar asosida yechim topish va profilaktik choralarning samaradorligini oshirish muhim ahamiyatga ega.

ASOSIY QISM

Akusherlik va ginekologiya sohasida amaliy ish tajribasi, avvalo, ayollar sog'lig'iga e'tiborni oshirish va har bir tibbiy jarayonda individual yondashuvni qo'llashni talab qiladi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, har bir bemorning holati o'ziga xos bo'lib, bir xil usul barcha uchun samarali natija bermaydi. Masalan, homilador ayollar bilan ishlashda nafaqat jismoniy, balki psixologik tayyorgarlik ham muhim ahamiyatga ega. Shifokor bemor bilan har bir uchrashuvda ishonch muhitini yaratishi, ayolning holatini diqqat bilan kuzatib, zarur paytda emotsional qo'llab-quvvatlashni ta'minlashi lozim.

Amaliy tajribada shifokorlar ko'p hollarda profilaktika ishlarini nazardan qochirib yuborishadi. Aslida esa, profilaktika eng kuchli davolash vositasi hisoblanadi. Masalan, muntazam ultratovush tekshiruvlarini o'tkazish orqali homila rivojidagi o'zgarishlarni erta aniqlash va kerakli choralarni ko'rish mumkin. Bunday yondashuv homiladorlikning sog'lom kechishini ta'minlaydi va tug'ruq paytida asoratlar xavfini kamaytiradi.

Ginekologik amaliyotda esa, ayollarning yillik tibbiy ko'rikdan o'tishini tashkil etish katta ahamiyatga ega. Bunda shifokor nafaqat kasallikni aniqlaydi, balki sog'lom turmush tarzini shakllantirish bo'yicha tavsiyalar ham beradi. Misol uchun, bepushtlikdan aziyat chekayotgan ayollar bilan ishlashda faqat tibbiy davolash emas, balki ovqatlanish tartibi, stressni kamaytirish, jismoniy faollik va ruhiy tayyorgarlik ham muhim ahamiyatga ega.

Akusherlik amaliyotida kuzatiladigan yana bir muhim jihat tug'ruq jarayonini nazorat qilishda jamoaviy ishlash. Tug'ruq vaqtida faqat akusher emas, balki anesteziolog, neonatolog va hamshiralarning o'zaro hamkorligi muhim. Masalan, og'ir tug'ruqlarda

jamoaning uyg'un harakati onaning hayotini saqlab qolish va yangi tug'ilgan chaqaloqning sog'lom holda dunyoga kelishiga bevosita ta'sir qiladi.

Amaliy tajriba shuni ham ko'rsatadiki, ayollar bilan ishlashda ularning madaniy va ijtimoiy muhitini hisobga olish zarur. Ayrim hollarda bemorlar o'z muammolarini yashirishga moyil bo'lishadi. Shuning uchun shifokorlar har bir suhbatda maxfiylikni saqlash, ochiq muloqotni rag'batlantirish va bemor ishonchini qozonish yo'lida harakat qilishlari kerak.

Ginekologik amaliyotda minimal invaziv usullarni qo'llash, masalan laparoskopiya yoki gisteroskopiya, nafaqat bemor uchun qulaylik yaratadi, balki tiklanish muddatini ham qisqartiradi. Misol tariqasida, tuxumdon kistasini laparoskopik usulda olib tashlashda ayol bir necha kundan so'ng odatdagi hayot tarziga qayta oladi.

Bundan tashqari, amaliy jihatdan eng samarali natijalarga erishish uchun shifokorlar zamonaviy texnologiyalardan faol foydalanishlari zarur. Masalan, raqamli monitoring tizimlari yordamida homilaning yurak urish faoliyatini onlayn kuzatish mumkin, bu esa tug'ruq jarayonida xavfni oldindan sezish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, akusherlik va ginekologiyada amaliy yondashuvlarning asosi inson omiliga e'tibor, individual yondashuv, profilaktik ishlarning ustuvorligi va jamoaviy hamkorlikdir. Har bir bemorga mehr, e'tibor va ehtiyotkorlik bilan yondashish shifokorning eng katta professional qadriyati bo'lib qoladi.

DOLZARB MASALA	AMALIY YECHIM YONDASHUVLARI	AMALIY MISOLLAR
Ona va bola salomatligini ta'minlash	Shifokorlar har bir homilador ayolni muntazam kuzatuvga olish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, ruhiy qo'llab-quvvatlashga e'tibor qaratishi kerak.	Masalan, homilador ayollar uchun haftalik yoga mashg'ulotlari tashkil etish orqali bel og'riqlarini kamaytirish va tug'ruqqa tayyorlash natijasida asoratlar kamaygan.
Homiladorlikdagi xavfli asoratlarning oldini olish	Har bir homiladorlik holatini risk darajasiga qarab baholash va yuqori xavfli toifalar uchun individual reja tuzish.	Amalda shifokorlar qandli diabeti bo'lgan ayollarda glyukoza nazoratini kuchaytirish orqali homila o'sishining ortiqcha tezlashishini oldini olishgan.

DOLZARB MASALA	AMALIY YECHIM YONDASHUVLARI	AMALIY MISOLLAR
Tug‘ruq jarayonidagi xavflarni kamaytirish	Jamoaviy yondashuv, tezkor harakat algoritmlarini ishlab chiqish va mashq qilish.	Masalan, qon ketish holatlarida “Favqulodda reaksiya guruhi”ni shakllantirib, 3 daqiqa ichida yordam ko‘rsatish natijasida onalik o‘limi kamaygan.
Yangi tug‘ilgan chaqaloqni birinchi yordam bilan ta’minlash	Neonatologlar va akusherlar o‘rtasida muvofiqlashtirilgan harakat tizimi yo‘lga qo‘yilishi zarur.	Masalan, tug‘ruq zalida chaqaloq nafas olmasa, reanimatsiya apparati oldindan tayyor holatda turishi natijasida erta jonlantirish muvaffaqiyatli bo‘lgan.
Bepushtlik muammosi	Kompleks yondashuv faqat tibbiy emas, balki psixologik, ovqatlanish va turmush tarzi omillarini o‘zgartirish.	Misol uchun, stressni kamaytiruvchi psixoterapiya va sog‘lom ovqatlanish dasturi bilan 3 oylik davolanishdan so‘ng tabiiy yo‘l bilan homiladorlik holatlari ortgan.
Profilaktika ishlarini kuchaytirish	Ayollar uchun muntazam sog‘lomlashtiruvchi tekshiruvlarni ommalashtirish, bepul skrining dasturlarini joriy etish.	Misol: bachadon bo‘yni saratoni bo‘yicha bepul PAP-test aksiyalari orqali kasallikni erta aniqlash hollari ko‘paygan.
Ayollar ruhiy salomatligini qo‘llab-quvvatlash	Psixologik maslahat markazlarini akusherlik bo‘limlari tarkibiga kiritish, postpartum depressiyani nazorat qilish.	Masalan, tug‘ruqdan so‘ng 2 hafta davomida ayol bilan psixolog ishlagani sabab ruhiy tushkunlik darajasi kamaygan.
Tibbiy xodimlar malakasini oshirish	Doimiy amaliy seminarlar, simulyatsion mashg‘ulotlar o‘tkazish orqali tezkor qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish.	Misol: shoshilinch tug‘ruq holatlarini manekenlarda mashq qilish natijasida favqulodda holatlarda xatoliklar kamaygan.
Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish	Mobil ilovalar orqali homilador ayollar holatini masofadan kuzatish, onlayn maslahatlar berish.	Masalan, “Smart Mother” mobil ilovasi yordamida qon bosimi va yurak urishini onlayn nazorat qilish homilador ayollarda xavfni kamaytirgan.

DOLZARB MASALA	AMALIY YECHIM YONDASHUVLARI	AMALIY MISOLLAR
Tug‘ruqdan keyingi tiklanishni qo‘llab-quvvatlash	Tug‘ruqdan keyingi jismoniy reabilitatsiya mashg‘ulotlarini tashkil etish, ona sutini qo‘llab-quvvatlash.	Masalan, tug‘ruqdan so‘ng 3 haftalik reabilitatsiya dasturida qatnashgan ayollarda bel mushaklari tez tiklangan va sut ishlab chiqish yaxshilangan.
Yosh qizlarda ginekologik muammolarning oldini olish	Maktablarda gigiyena, sog‘lom hayot va reproduktiv ta‘lim bo‘yicha amaliy darslar o‘tkazish.	Misol: 9-sinf qizlar uchun gigiyena va hayz davri haqida o‘tkazilgan seminarlar natijasida infeksiya bilan bog‘liq murojaatlar kamaygan.
Oilaviy rejalashtirishni kuchaytirish	Amaliy tarzda kontratseptiv vositalardan to‘g‘ri foydalanishni o‘rgatish, turli yoshdagi ayollar bilan ochiq suhbatlar o‘tkazish.	Misol: poliklinikalarda “Ochiq eshiklar kuni”da o‘tkazilgan maslahatlar orqali rejalashtirilmagan homiladorlik holatlari kamaygan.
Tug‘ruqxonalar sharoitlarini yaxshilash	Amaliy jihatdan gigiyena, qulay muhit va xavfsizlikni oshirishga e‘tibor qaratish.	Masalan, bir viloyat tug‘ruqxonasida har bir palataga onalar uchun individual gigiyenik vositalar joriy etilgach, infeksiya darajasi pasaygan.

XULOSA

Akusherlik va ginekologiya sohasidagi amaliy tajribalar shuni ko‘rsatadiki, bu yo‘nalishdagi har bir ish jarayoni inson hayoti va salomatligi bilan bevosita bog‘liq. Shu bois amaliy yondashuvlarning markazida shifokorning e‘tibori, tezkor qaror qabul qilish qobiliyati va bemorga nisbatan individual yondashuvi turadi. Ona va bola salomatligini ta‘minlash, tug‘ruq jarayonida xavf omillarini kamaytirish, bepustlik muammosiga kompleks yondashuvni qo‘llash kabi masalalar faqat nazariy bilim emas, balki kundalik amaliy harakat, tajriba va ehtiyotkorlikni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Karimova, M. (2022). *Akusherlik va ginekologiyada zamonaviy yondashuvlar: amaliy qo‘llanma*. – Toshkent: “Tibbiyot nashriyoti”.

2. To‘xtayeva, N., va Qodirova, D. (2021). *Reproduktiv salomatlik asoslari va ayollar gigiyenasi*. – Samarqand: “Fan va texnologiya”.
3. Rahmonova, Z. (2023). *Ona va bola salomatligini muhofaza qilishda innovatsion tibbiy amaliyotlar*. – Buxoro: “Ilm ziyo”.
4. Yo‘ldosheva, G. (2024). *Ginekologik kasalliklarning amaliy diagnostikasi va davolash usullari*. – Toshkent: “Yangi asr avlodi”.